

Indeksom ravnopravnosti spolova 2017. razmatraju se napredak i izazovi u postizanju ravnopravnosti spolova u cijeloj Europskoj uniji u razdoblju od 2005. do 2015. S pomoću ljestvice od 1 (potpuna neravnopravnost) do 100 (potpuna ravnopravnost), indeksom ravnopravnosti spolova mjere se razlike između žena i muškaraca u ključnim područjima okvira politike EU-a (rad, novac, znanje, vrijeme, moć i zdravlje). Također se mjere i nasilje nad ženama i neravnopravnosti koje se preklapaju. To su sporedna područja i dio su okvira indeksa ravnopravnosti spolova, ali ne utječu na ukupnu ocjenu. Neravnopravnosti koje se preklapaju pokazuju da se spol preklapa s drugim aspektima kao što su dob, obrazovanje, sastav obitelji, zemlja rođenja i invaliditet. Indeks ravnopravnosti spolova pruža rezultate za svako područje i potpodručje na razini EU-a i na razini njegovih 28 država članica ⁽¹⁾.

Napredak u ravnopravnosti spolova u Hrvatskoj, 2005. – 2015.

U okviru indeksa ravnopravnosti spolova 2017. Hrvatska je ostvarila 53,1 boda od 100, što je 2,8 bod više nego 2005. Taj je rezultat otprilike 13 bodova ispod prosjeka 28 država članica EU-a. Hrvatska je zauzela 24. mjesto na ljestvici od 28 država članica EU-a, što je pad za dva mjesta u odnosu na 2005.

Rezultati Hrvatske u svim područjima poboljšali su se u razdoblju od 2005. do 2015.

Najbolje rezultate u pogledu ravnopravnosti spolova Hrvatska je ostvarila u području zdravlja. U tom se području nalazi na 21. mjestu na ljestvici od 28 država članica EU-a, što je napredak za jedno mjesto u odnosu na 2005. U potpodručju pristupa spolovi su ravnopravniji (10. mjesto u Europskoj uniji) nego u potpodručjima statusa i ponašanja. Bez obzira na to, sve su se ocjene poboljšale.

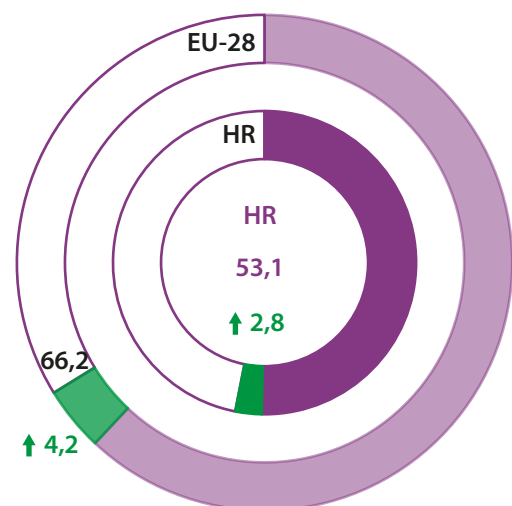
Najveće poboljšanje zabilježeno je u području znanja. Stanje u pogledu ravnopravnosti spolova poboljšalo se u oba potpodručja – u potpodručju postignuća i sudjelovanja te u potpodručju segregacije. Međutim, Hrvatska se nalazi među najmanje uspješnim državama članicama. Segregacija je i dalje velik problem.

Rezultati Hrvatske poboljšali su se i području vremena. Stanje se posebno poboljšalo u pogledu vremena koje muškarci i žene posvećuju društvenim aktivnostima. Međutim, kada je riječ o brizi o obitelji, obrazovnim aktivnostima i kućanskim poslovima, ocjene u području vremena smjestile su Hrvatsku na 27. mjesto na ljestvici od 28 država članica EU-a.

Ravnopravnost spolova poboljšala se i u područjima rada i novca, iako u manjoj mjeri. Kada je riječ o tržištu rada, segregacija je i dalje prisutna, ali sudjelovanje se poboljšalo.

Kada je riječ o novcu, iako je u pogledu financijskih sredstava stanje ostalo nepromijenjeno, ravnopravnost se neznatno poboljšala u pogledu raspodjele bogatstva i siromaštva.

Najlošije rezultate Hrvatska je ostvarila u području moći. U tom su se području ocjene tek neznatno poboljšale te se Hrvatska nalazi na 21. mjestu na ljestvici od 28 država članica EU-a. U dva je potpodručja zabilježeno nazadovanje (politička i ekonomska moć), a u jednom izrazit napredak (društvena moć).

↑↓ Promjena rezultata od 2005. do 2015.

⁽¹⁾ Indeks ravnopravnosti spolova 2017. temelji se na podacima Eurostata (statistički podaci o obrazovanju, anketa o radnoj snazi EU-a, Europska zdravstvena anketa, statistika EU-a o dohotku i životnim uvjetima, istraživanje o strukturi zarada) i Eurofounda (Europsko istraživanje o kvaliteti života, Europsko istraživanje o radnim uvjetima) te na bazi podataka EIGE-a o rodnoj statistici (žene i muškarci na položajima odlučivanja) i na istraživanju Agencije Europske unije za temeljna prava o nasilju nad ženama. Referentna godina je 2015. (2014. kada je riječ o podacima o neravnopravnostima koje se preklapaju). Referentno stanovništvo za pokazatelj uključuje osobe starije od 15, 16 ili 18 godina, ovisno o izvoru.

Rad

U području rada ravnopravnost spolova se poboljšala.

Stopa zaposlenosti žena (u dobi od 20 do 64 godine) iznosi 56 %, a muškaraca 65 %. Ukupna stopa zaposlenosti iznosi 61 %. Hrvatska nije daleko od ostvarivanja svojih nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020. (62,9 %).

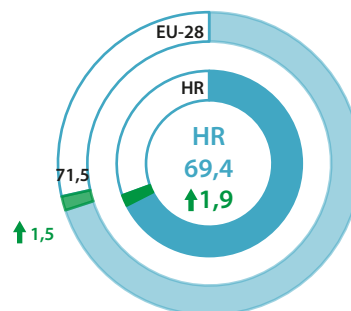
Razlika među spolovima u pogledu stope zaposlenosti nešto je veća kada se u obzir uzme broj odrađenih sati. Stopa zaposlenosti u ekvivalentu punog radnog vremena za žene iznosi oko 38 %, u usporedbi sa 49 % za muškarce.

Kada je riječ o parovima s djecom, stopa zaposlenosti u ekvivalentu punog radnog vremena za žene iznosi 70 %, u usporedbi sa 82 % za muškarce. Razlika među spolovima veća je nego kada je riječ o parovima bez djece, čija stopa zaposlenosti u ekvivalentu punog radnog vremena iznosi 22 % za žene, a 24 % za muškarce. Razlika među spolovima iznosi 12 odnosno 2 postotna boda. Stopa zaposlenosti u ekvivalentu punog radnog vremena povećava se s povećanjem razine obrazovanja. Osim toga, razlika među spolovima obično se smanjuje s povećanjem razine obrazovanja.

Na nepuno radno vrijeme zaposleno je 8 % žena, u usporedbi sa 6 % muškaraca. Žene u prosjeku rade 39 sati tjedno, a muškarci 40. Postotak radno sposobnih žena i radno sposobnih muškaraca koji se nalaze izvan tržišta rada ili su zaposleni na nepuno radno vrijeme zbog odgovornosti u pogledu skrbi iznosi 2 % odnosno 0,1 %.

Spolna segregacija na tržištu rada realnost je i za žene i za muškarce. U djelatnostima obrazovanja, zdravstvene zaštite i socijalne skrbi radi 24 % žena, u usporedbi sa 5 % muškaraca.

Područje rada

Potpodručja

Novac

Stanje u području novca donekle se poboljšalo, uglavnom zbog poboljšanja ekonomske situacije.

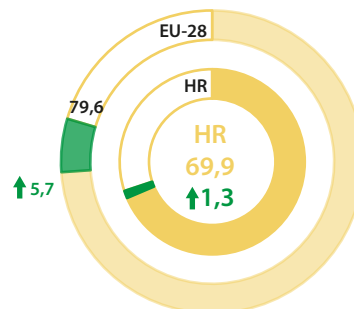
Srednji ekvivalentni neto dohodak žena i muškaraca povećao se, iako je razlika među spolovima bila ista 2010. i 2015. (podaci za 2005. povezani s ovim pokazateljem nisu dostupni).

Postotak stanovništva izloženog riziku od siromaštva neznatno se smanjio i za žene i za muškarce u odnosu na razdoblje od 2010. do 2015. Rizik gotovo jednako snažno utječe na žene i na muškarce (21 % odnosno 19 %). Rizik od siromaštva smanjuje se s povećanjem razine obrazovanja, kada je riječ o ženama i kada je riječ o muškarcima.

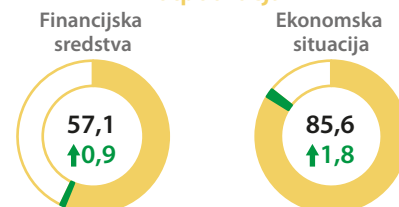
Neravnopravnosti u raspodjeli dohotka neznatno su se smanjile u odnosu na razdoblje od 2010. do 2015.

Razlika u primanjima među spolovima iznosi približno 10 % na štetu žena (privremeni podaci). Žene su 2012. imale manje mirovine nego muškarci, a razlika među spolovima iznosila je 25 %. Kada je riječ o prosječnoj razlici među spolovima u pogledu primanja i mirovina, ona u 28 država članica EU-a iznosi 16 %, odnosno, 38 %.

Područje novca

Potpodručja

Znanje

U području znanja rezultati su se poboljšali. Ravnopravnost spolova poboljšala se u pogledu segregacije, kao i u pogledu postignuća i sudjelovanja.

Povećao se broj osoba sa završenim tercijarnim obrazovanjem, uglavnom među ženama. Tercijarno obrazovanje završilo je 19 % žena i 18 % muškaraca, što pokazuje da se razlika koja je 2005. bila na štetu žena preokrenula. U skupini stanovništva do 49 godina tercijarno obrazovanje više je žena završilo nego muškaraca.

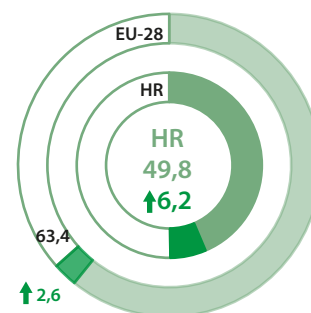
Samo je 7 % žena s invaliditetom steklo tercijarno obrazovanje, u usporedbi sa 20 % žena bez invaliditeta. Za muškarce te stope iznose 9 % odnosno 14 %.

Hrvatska još nije ostvarila svoj nacionalni cilj u okviru strategije Europa 2020., a to je da stopa stanovništva u dobi od 30 do 34 godine sa stečenim tercijarnim obrazovanjem dosegne 35 %. Trenutačna stopa iznosi 31 %.

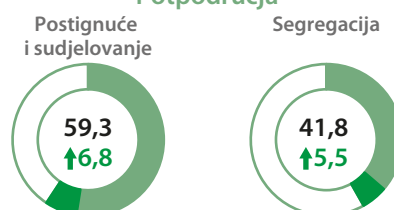
Sudjelovanje žena i muškaraca u cjeloživotnom učenju donekle se povećalo.

U Hrvatskoj spolna segregacija u području znanja i dalje predstavlja problem. Žene uglavnom stječu tercijarno obrazovanje u područjima obrazovanja, zdravstvene zaštite i socijalne skrbi, humanističkih znanosti i umjetnosti (33 %), u usporedbi sa 13 % muškaraca u tim područjima.

Područje znanja

Potpodručja

Vrijeme

U području vremena rezultati Hrvatske su se poboljšali. Spolovi su postali ravnopravniji u oba potpodručja, posebno u pogledu društvenih aktivnosti.

Žene preuzimaju više odgovornosti kada je riječ o brizi o obitelji. Odgovornost za brigu o članovima obitelji i njihovo obrazovanje u trajanju od najmanje jednog sata dnevno preuzima 35 % žena, u usporedbi sa 21 % muškaraca. Razlika među spolovima u tom se pogledu smanjila.

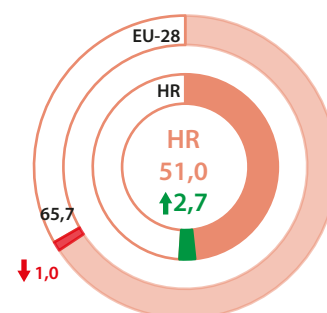
Međutim, kada je riječ o parovima s djecom, žene su znatno uključnije u svakodnevnu brigu o djeci (75 %) od muškaraca (51 %).

Postotak žena koje kuhaju i obavljaju kućanske poslove svaki dan u trajanju od jednog sata ili više iznosi 62 %, u usporedbi sa samo 11 % muškaraca. Razlika među spolovima veća je među muškarcima i ženama s djecom. U takvim parovima 83 % žena i samo 5 % muškaraca svakodnevno kuha i obavlja kućanske poslove.

Neravnopravnost u podjeli vremena u domu djelomično se prenosi na druge društvene aktivnosti. Veća je vjerojatnost da će muškarci sudjelovati u sportskim, kulturnim i rekreativnim aktivnostima izvan doma nego žene (19 % u odnosu na 13 %). S druge strane, sudjelovanje u dobrovoljnim ili dobrotvornim aktivnostima neznatno je veće kod žena nego kod muškaraca (11 % u odnosu na 10 %).

Hrvatska nije ostvarila nijedan od „ciljeva iz Barcelone“, odnosno, uključenost najmanje 33 % djece mlađe od tri godine i 90 % djece u dobi od tri godine do školske dobi u sustav skrbi za djecu. U Hrvatskoj te stope iznose 12 %, odnosno 53 %.

Područje vremena

Potpodručja

Moć

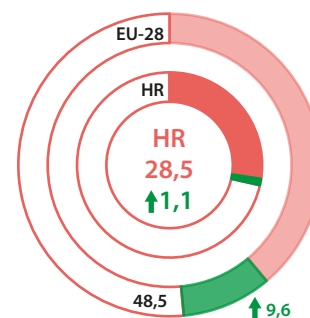
Rezultati u području moći neznatno su se poboljšali. Zastupljenost žena na položajima koji sudjeluju u donošenju odluka poboljšala se u području društvene moći, ali je u područjima političke i ekonomske moći zabilježeno nazadovanje.

U potpodručju političke moći zabilježeno je nazadovanje. Postotak žena koje su članice vlade smanjio se sa 27 % 2005. na 16 % 2015. Međutim, ravnopravnost spolova u Hrvatskom parlamentu ostala je stabilna i žene zauzimaju 23 % mjesta (22 % 2005.).

Postotak žena u upravnim odborima trgovačkih društava uvrštenih na burzu povećao se sa 14 % 2005. na 20 % 2015. Istodobno su žene u potpunosti nestale s položaja koji sudjeluju u donošenju odluka u središnjoj banci, gdje su 2005. zauzimale 7 % mjesta.

Žene čine 29 % članova odbora organizacija koje financiraju istraživanja. Otprilike 14 % članova upravnih odbora organizacija za radiodifuziju u javnom vlasništvu čine žene. Kada je riječ o sportu, žene čine samo 7 % članova najviših tijela za donošenje odluka u Hrvatskom olimpijskom odboru, odnosno, ostalim nacionalnim sportskim organizacijama.

Područje moći

Potpodručja

Zdravlje

Rezultati u području zdravlja su se poboljšali, uglavnom zbog napretka u potpodručju pristupa.

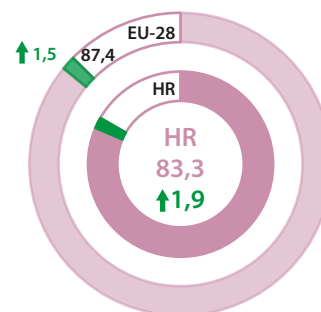
Očekivani životni vijek povećao se za žene, a smanjio za muškarce. Žene u prosjeku žive šest godina dulje od muškaraca. Kad je riječ o godinama zdravog života, razlika među spolovima smanjila se na otprilike dvije godine. Očekuje se da bi žene trebale imati 57 godina zdravog života, a muškarci 55.

Svoje zdravlje kao „dobro” ili „vrlo dobro” procjenjuje 56 % žena i 61 % muškaraca. Te su razine zadovoljstva veće od onih 2005. te se povećavaju s razinom obrazovanja. Među osobama s niskom razinom obrazovanja muškarci imaju veću svijest o svojem zdravlju nego žene; među osobama s visokom razinom obrazovanja veću svijest o svojem zdravlju imaju žene.

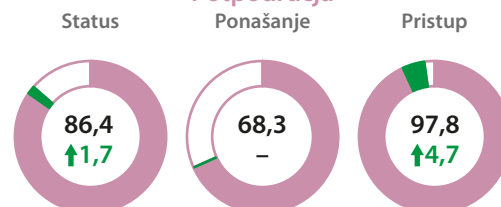
Poboljšanje rezultata u potpodručju pristupa odraz je povećanja razine uspješnog odgovaranja na potrebe žena i muškaraca za medicinskom ili stomatološkom skrbi, kao i smanjenja razlika među spolovima.

Kada je riječ o pretjeranoj konzumaciji alkohola ili cigareta, to čini 43 % muškaraca i 27 % žena. Istodobno muškarci pokazuju zdravije obrasce ponašanja (fizičke aktivnosti i/ili konzumiranje voća i povrća).

Područje zdravlja

Potpodručja

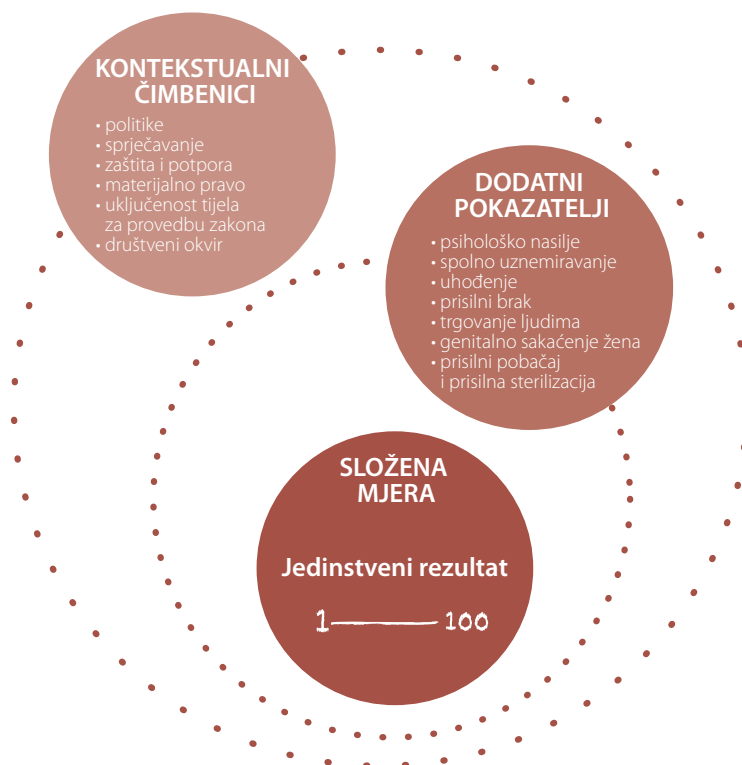

Nasilje

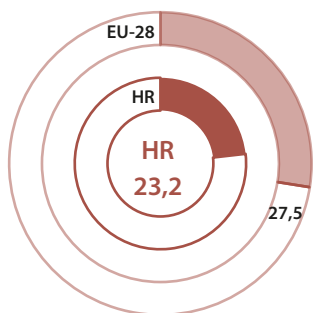
Nasilje nad ženama uključeno je u indeks ravnopravnosti spolova kao sporedno područje. To znači da ocjene u području nasilja ne utječu na konačnu ocjenu u okviru indeksa ravnopravnosti spolova. Statistički gledano, područje nasilja ne upotrebljava se za mjerenje razlika između žena i muškaraca kao što se za to upotrebljavaju osnovna područja, već se ono upotrebljava za mjerenje i analizu iskustava žena s nasiljem. Za razliku od drugih područja, opći cilj nije smanjiti razliku između žena i muškaraca u doživljavanju nasilja, nego u potpunosti iskorijeniti nasilje.

Visok broj bodova u indeksu ravnopravnosti spolova znači da je zemlja blizu postizanja ravnopravnosti spolova u društvu. Međutim, u području nasilja, što je viša ocjena, to je ozbiljnija pojava nasilja nad ženama u toj zemlji. Na ljestvici od 1 do 100, 1 predstavlja slučaj u kojem nasilje ne postoji, a 100 predstavlja slučaj u kojem je nasilje nad ženama izrazito uobičajeno i vrlo teško te se o njemu ne govori. Stoga je zemlja koja u tom pogledu ostvaruje najbolje rezultate ona s najnižom ocjenom. Ocjena Hrvatske u području nasilja iznosi 23,2, što je otprilike četiri boda slabiji rezultat od prosjeka EU-a koji iznosi 27,5 bodova.

Okvir za mjerenje u području nasilja

Područje nasilja

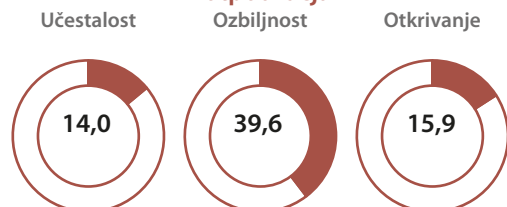
U Hrvatskoj je 21 % žena doživjelo fizičko i/ili seksualno nasilje najmanje jednom od 15. godine života. Prosjek u 28 država članica EU-a iznosi 33 %.

Kad je riječ o ženama koje su doživjele fizičko i/ili seksualno nasilje od bilo kojeg počinitelja u posljednjih 12 mjeseci, njih 15 % nije to nikome reklo. Ta je stopa nešto viša od procijenjenog prosjeka Europske unije (13 %).

Na razini društva nasilje nad ženama godišnje Hrvatsku stoji 1,9 milijardi EUR zbog izgubljene gospodarske proizvodnje, korištenja usluga i osobnih troškova².

Područje nasilja sastoji se od tri potpodručja: pojavnosti, u okviru koje se mjeri učestalost nasilja nad ženama; ozbiljnosti, u okviru koje se mjere posljedice nasilja na zdravlje; i prijavljivanja, u okviru kojeg se mjeri stopa prijavljivanja nasilja.

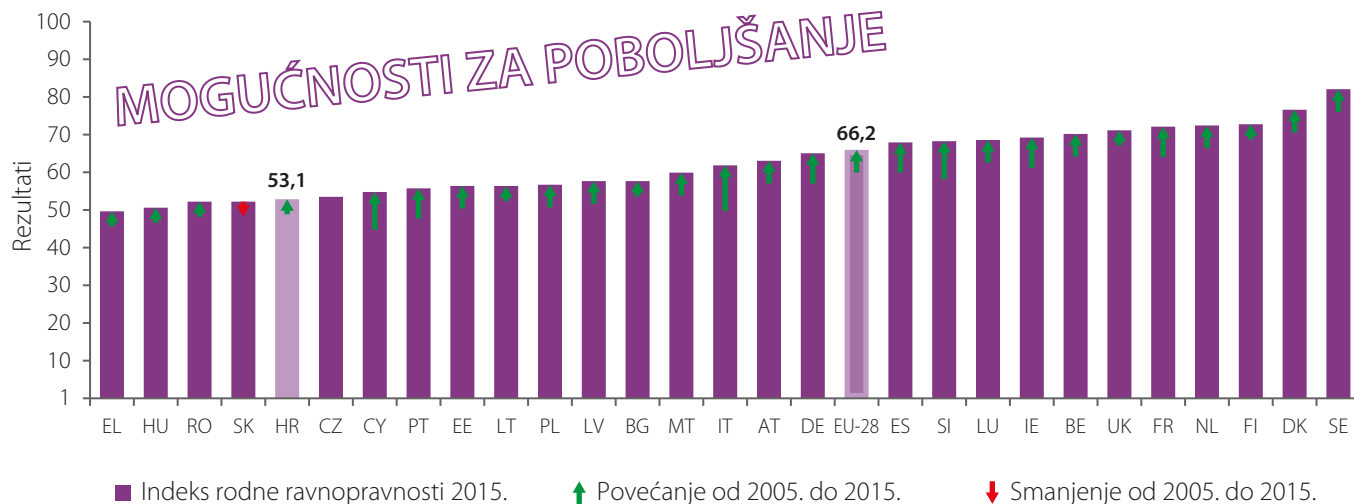
Potpodručja

⁽²⁾ Riječ je o analizi na razini EU-a radi procjene troškova koji proizlaze iz triju glavnih dimenzija: usluga, izgubljene gospodarske proizvodnje te boli i patnje žrtava. Procjene su ekstrapolirane na EU iz studije slučaja provedene u Ujedinjenoj Kraljevini na temelju broja stanovnika. EIGE, Procjena troškova rodno uvjetovanog nasilja u Europskoj uniji, Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg, 2014., str. 142. (dostupno na: <http://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/MH0414745EN2.pdf>).

Jedinstvena obilježja i koristi indeksa ravnopravnosti spolova 2017.

Rezultati pokazuju da je ocjena koju je Hrvatska ostvarila u okviru indeksa ravnopravnosti spolova ispod prosjeka 28 država članica EU-a, što ostavlja znatan prostor za poboljšanje, posebno u području moći. Da bi se postigla potpuna ravnopravnost spolova, potreban je usmjereniji i holistički pristup ravnopravnosti spolova.

Indeksom ravnopravnosti spolova omogućuje se sljedeće:

- praćenje napretka u ravnopravnosti spolova u cijelom EU-u i tijekom vremena;
- pružanje podrške oblikovateljima politika u ocjenjivanju mjere u kojoj su se države članice približile postizanju ravnopravnosti spolova;
- prikazivanje različitih ishoda politike EU-a i nacionalnih politika s obzirom na žene i muškarce;
- smisljena analiza i usporedba spolova u različitim područjima politike;
- pružanje podrške razvoju i provedbi politika i zakonodavstva u području ravnopravnosti spolova;
- podizanje svijesti oblikovatelja politika i javnosti o napretku i izazovima u provedbi politika u području ravnopravnosti spolova;
- isticanje nedostataka u podacima i pozivanje na osiguravanje usklađenih i usporedivih podataka koji su razvrstani po spolovima i dostupni za sve države članice.

Saznajte više o indeksu ravnopravnosti spolova 2017.

- Glavno izvješće (2017.)
- Glavni rezultati (2017.)
- Vrlo spor napredak prema ravnopravnosti spolova: informativni članak (2017.)
- Metodološko izvješće (2017.)
- Okvir za mjerenje nasilja nad ženama (2017.)
- Neravnopravnosti koje se preklapaju (u izradi)

Istražite indeks ravnopravnosti spolova i cjelovite podatke za Hrvatsku na: <http://eige.europa.eu/gender-equality-index>.

Europski institut za rodnu ravnopravnost spolova, EIGE

Europski institut za rodnu ravnopravnost (EIGE) je centar znanja Europske unije o ravnopravnosti spolova. EIGE podupire tvorce politika i sve mjerodavne institucije u naporu da ravnopravnost između žena i muškaraca postane zbiljom za sve Europljane stavljajući im na raspolaganje specifično stručno znanje te usporedne i pouzdane podatke o ravnopravnosti spolova u Europi.

© Europski institut za ravnopravnost spolova, EIGE, 2018
Umnožavanje je dopušteno uz uvjet navođenja izvora.

Europski institut za rodnu ravnopravnost spolova, EIGE
Gedimino pr. 16
LT-01103 Vilnius
LITVANIJA

Više informacija

<http://eige.europa.eu/>
facebook.com/eige.europa.eu
twitter.com/eurogender
youtube.com/user/eurogender
eige.sec@eige.europa.eu
+370 52157444

Paper: MH-04-18-186-HR-C 978-92-9470-442-9 10.2839/612475
PDF: MH-04-18-186-HR-N 978-92-9470-443-6 10.2839/279398